

15/4/02

**MINISTERIEEL BESLUIT HOUDENDE
BESCHERMING ALS MONUMENT, STADS- OF DORPSGEZICHT**

**DE VLAAMSE MINISTER VAN BINNENLANDSE AANGELEGENHEDEN,
AMBTENARENZAKEN EN BUITENLANDS BELEID,**

Gelet op het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten, stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij decreten van 22 februari 1995 en 8 december 1998;

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, § 1, I, 7 ;

Gelet op het besluit van de Vlaamse regering van 13 juli 2001 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse regering;

Gelet op het ministerieel besluit van 03 oktober 2001 houdende ontwerp van lijst van voor bescherming vatbare monumenten, stads- en dorpsgezichten;

Gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen van 04 april 2002,

BESLUIT :

Artikel 1. Wordt beschermd, overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976, gewijzigd bij decreten van 22 februari 1995 en 8 december 1998:

Wegens zijn historische waarde:

- als monument:

Huis "het Schaakbert", voormalig ambachtshuis van de Kuipers, gelegen te Mechelen, Guldenstraat 1-3 :

bekend ten kadaster:

Mechelen, 1e afdeling, sectie D, perceelnummers 346A, 347.

Wegens zijn historische en wetenschappelijke waarde:

- als monument:

Huis "de Ster", laat-middeleeuws Steen, voormalige stadsgevangenis en ambachtshuis van de Brouwers, gelegen te Mechelen, Guldenstraat 4-6 :

bekend ten kadaster:

Mechelen, 1e afdeling, sectie E, perceelnummer 651A.

Wegens zijn historische en wetenschappelijke waarde:

- als monument:

Huis "de Boodschap" en "St.-Joris", initieel deel uitmakend van het Steen "de Couderborg", gelegen te Mechelen, Guldenstraat 23 :

bekend ten kadaster:

Mechelen, 1e afdeling, sectie D, perceelnummers 360G, 366ADEEL, 393B.

Wegens zijn historische waarde:

- als monument:

Huis "de Gulden Zalm", initieel houtbouw, in 1788 versteend, gelegen te Mechelen, Guldenstraat 17 :

bekend ten kadaster:

Mechelen, 1e afdeling, sectie D, perceelnummer 357B.

Wegens zijn historische waarde:

- als monument:

Huis "de Gans", initieel houtbouw in de late 18de eeuw versteend, gelegen te Mechelen, Guldenstraat 22 :

bekend ten kadaster:

Mechelen, 1e afdeling, sectie E, perceelnummer 716.

Wegens zijn historische waarde:

- als monument:

Huis "de Struis", initieel houtbouw, in de late 18de eeuw versteend, gelegen te Mechelen, Guldenstraat 24 :

bekend ten kadaster:

Mechelen, 1e afdeling, sectie E, perceelnummer 715A.

Wegens zijn historische waarde:

- als monument:

Huis "de Eik" met achterhuis, initieel houtbouw, in 1791 versteend, gelegen te Mechelen, Guldenstraat 14 :

bekend ten kadaster:

Mechelen, 1e afdeling, sectie E, perceelnummer 656A.

Wegens zijn historische waarde:

- als monument:

Huis "de Ingel", initieel deel uitmakend van "de Couderborg", later ambachtshuis van de Schermers, gelegen te Mechelen, Guldenstraat 27 :

bekend ten kadaster:

Mechelen, 1e afdeling, sectie D, perceelnummer 361B.

Wegens zijn historische waarde:

- als monument:

Huis "de Rode Hand", initieel houtbouw, in de 18de eeuw versteend, gelegen te Mechelen, Guldenstraat 26 :

bekend ten kadaster:

Mechelen, 1e afdeling, sectie E, perceelnummer 714.

Art. 2.

Het algemeen belang dat de bescherming verantwoordt, wordt door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke waarden gemotiveerd:

Huis zgn. « het Schaakbert » / « Inghelborch », gelegen Guldenstraat nrs. 1-3 te Mechelen

De **historische** waarde en de architectuurhistorische waarde worden als volgt omschreven: Sinds 1504 Gildenhuis van de Kuipers, strategisch gelegen op de hoek van de Zoutwerf en de Guldenstraat als één van de oudste hoofdassen van Mechelen, als materiële getuige van de laat-middeleeuwse stedelijke, corporatieve economie en maatschappij.

Hoewel de bestaande gevelordonnantie en –uitwerking dit pand een uitgesproken laat-19de-eeuws silhouet verlenen, getuigen restanten van de kalkzandstenen muurdammen, speklagen en ontlastingssystemen van een voornaam pand in traditionele bak- en zandsteenstijl, vermoedelijk daterend van in het begin van de 17de eeuw, en op zijn beurt het resultaat van een verhoging en uitbreiding van een oudere kern.

In het interieur zijn historische elementen en afwerking bewaard, waaronder moerbalkenroosteringen, een houten spiltrap met polygonale spil en omgestoken treden en 18de-eeuws stucwerk.

Huis zgn. “de Ster” / het voormalige gildenhuis van de Brouwers, gelegen Guldenstraat nrs. 4-6 te Mechelen

De **historische** waarde en de architectuurhistorische waarde worden omschreven als volgt: Het huis, van oudsher genaamd “de Ster” kan gelden als één van de oudst bewaarde gebouwen van Mechelen. Initieel opgericht als een Steen, te situeren in de 13de of 14de eeuw. Architecturale getuige van de bloeiperiode van de polyfunctionele marktstad Mechelen tijdens de 13de en 14de eeuw, strategisch gelegen aan de Dijle en de historische stedelijke hoofdas Guldenstraat. Tijdens de 14de eeuw een koopmanswoning, tijdens het laatste kwart van de 15de eeuw door de stad ingericht als gevangenis, vanaf 1485 tot op het einde van het Ancien Régime het gildenhuis van de Brouwers.

Architectuurhistorisch waardevol als een monumentaal, vrij gaaf bewaard en in historisch Brabant zeldzaam voorbeeld van een laat-middeleeuws, gotisch Steen in stedelijke context. Stenen stadshuis, waarvan de massieve draagmuren van ca. 1 m dik zijn opgetrokken in een metselwerk van baksteen en Doornikse kalksteen, oorspronkelijk voorzien van een gekanteelde weergang en polygonale spietorentjes. Deze laatste architectonische gevelonderdelen, ontleend aan de middeleeuwse versterkte woningbouw werden pas in de loop van de 19de eeuw gesupprimeerd.

De **wetenschappelijke** waarde wordt omschreven als volgt:

Het laat-middeleeuws Steen, waarvan het initiële bouwvolume en de structuur grotendeels zijn bewaard getuigt van een uitzonderlijke, documentaire waarde voor de studie en de kennis van de 13de- en 14de-eeuwse stenen architectuur in stedelijke context.

De bewaarde laat-middeleeuwse muurpartijen, de monumentale moerbalkenroosteringen en de versterkte sporenkap van het steile zadeldak vormen waardevolle onderzoeksobjecten op het vlak van materiaalgebruik, constructiewijzen en afwerking, alsook m.b.t. grondplan, indeling en organisatie van de binnenruimten.

Huis zgn. “de Eik”, eertijds “de Cogge”, gelegen Guldenstraat nr. 14 te Mechelen

De **historische** waarde en de architectuurhistorische waarde worden als volgt omschreven: In kern 15de-eeuwse (na 1375) houtskeletbouw met voor- en achterhuis, in 1891 voorzien van een stenen gevel. Bewaarde houten draagstructuur met versterkte sporenkap als representatieve getuige van de traditionele principes van de houtskeletbouw, typerend voor de laat-middeleeuwse architecturale en stedenbouwkundige ontwikkeling. Bestaande toestand overwegend gekarakteriseerd door de verbouwings- en verfraaiingswerken van 1791. De pilastergevel maakt deel uit van de vrij homogene en harmonieuze, 18de-eeuwse straatwand, die de Guldenstraat tot op heden typeert. De laat-18de-eeuwse organisatie van de binnenruimten met interieurelementen, het 17de- en 18de-eeuws schrijnwerk en het voorkomen van historisch waardevolle interieurafwerking verlenen het pand in zijn geheel een bijzondere authenticiteits- en documentwaarde.

Huis zgn. “de Gulden Zalm”, gelegen Guldenstraat nr. 17 te Mechelen

De **historische** waarde en de architectuurhistorische waarde worden omschreven als volgt: Voornaam handelshuis, als representatieve en gaaf bewaarde architecturale getuige van de laat-middeleeuwse en laat-18de-eeuwse economische bloeiperioden te Mechelen, gelegen aan de Guldenstraat als historische hoofdas.

Architectuurhistorisch waardevol, als representatieve getuige van het relatief late versteningsproces te Mechelen. Laat-middeleeuwse kern met voor-en achterhuis, opgetrokken volgens de traditionele principes van de houtskeletbouw, typerend voor de laat-middeleeuwse architecturale en stedenbouwkundige ontwikkeling. Bestaande toestand overwegend gekarakteriseerd door de verbouwings- en verfraaiingswerken van 1788 in classicerende stijl waarbij de houten, laat-middeleeuwse draagstructuren werden geïntegreerd en met bewaarde laat-18de-eeuwse interieurelementen, waaronder een bijzonder fraaie en intact bewaarde trap in regionaal geïnterpreteerde Lodewijk-XVI-stijl. De pilastergevel maakt deel uit van de vrij homogene en harmonieuze, 18de-eeuwse straatwand, die de Guldenstraat tot op heden typeert.

Huis “de Gans”, gelegen Guldenstraat nr. 22 te Mechelen

De **historische** waarde en de architectuurhistorische waarde worden omschreven als volgt: In kern laat-middeleeuws huis, initieel een houtskeletbouw, in de late 18de eeuw versteend en aangepast. De bewaarde, houten draagstructuur met versterkte sporenkap vormt een historisch waardevolle, materiële getuige van laat-middeleeuwse houtskeletbouw, typerend voor de laat-middeleeuwse architecturale en stedenbouwkundige ontwikkeling. De sobere pilastergevel, ter hoogte van de begane grond gesupprimeerd voor handelsdoeleinden en in het begin van de 20ste eeuw op de bovenverdiepingen verfraaid met geglazuurde tegels maakt deel uit van de vrij homogene en harmonieuze, 18de-eeuwse straatwand, die de Guldenstraat tot op heden typeert.

Huis zgn. « de Boodschap » / deel van «de Couderborg», restanten van het huis zgn. « Sint-Joris » en omgeving met doorgang naar Zoutwerf, gelegen Guldenstraat nr.23 te Mechelen

De **historische** waarde en de architectuurhistorische waarde worden omschreven als volgt: Het huis, zogenaamd “de Boodschap” is in kern het poortgebouw van de laat-13de-eeuwse, stenen burcht, vanaf de 14de eeuw bekend als de “Couderborg”, gelegen aan de historische stedelijke hoofdas, Guldenstraat en vormt een architecturale getuige uit de bloeiperiode van de polyfunctionele marktstad Mechelen tijdens de 13de en 14de eeuw. Het poortgebouw wordt in 1516 van de Couderborg afgescheiden, doch weet zijn laat-middeleeuwse uitzicht, structuur en volume te behouden.

Het achterhuis als restant van een laat-middeleeuws bouwvolume in traditionele bak- en zandsteenstijl met bewaarde houten draagstructuur, materieel en historisch gerelateerd aan het huis “den Ingel” en het huis “de Boodschap”, als architecturale relict van de “Couderborg”. Bewaarde, rijkelijke interieurinrichting met rococo-inslag te dateren in de late 18de eeuw. De onbebouwde ruimte met doorgang uitkomende op de Zoutwerf maakt integraal deel uit van de historische site “Couderborg” en bevat vermoedelijk een waardevol bodemarchief.

De **wetenschappelijke** waarde wordt omschreven als volgt:

Van het huis, zogenaamd “de Boodschap” getuigt het monumentale, gaaf bewaarde dakgebint van een uitzonderlijke, documentaire waarde voor het onderzoek en de kennis van 13de-eeuwse dakconstructies.

De massieve muren met gevelparement in kalkzandsteen, de kelder en de moerbalkenroosteringen, soms voorzien van een polychrome afwerking vormen waardevolle onderzoeksitems voor het begrip van de stedelijke laat-middeleeuwse architectuur en haar interieur.

Huis “de Struis” en Achterhuis, gelegen Guldenstraat nr. 24 te Mechelen

De **historische** waarde en de architectuurhistorische waarde worden omschreven als volgt:

In kern laat-middeleeuws voorhuis, initieel een houtskeletbouw, in de late 18de eeuw versteend en aangepast. De sobere pilastergevel, ter hoogte van de begane grond gesupprimeerd voor handelsdoeleinden maakt deel uit van de vrij homogene en harmonieuze, 18de-eeuwse straatwand, die de Guldenstraat tot op heden typeert.

Aansluitend een achterhuis, waarvan het laat-middeleeuwse karakter door latere aanpassingen niet wezenlijk is verstoord.

Hoekhuis, zgn. “de Rode Hand”, gelegen Guldenstraat nr. 26 te Mechelen

De **historische** waarde wordt omschreven als volgt:

Hoekhuis, in kern laat-middeleeuwse houtskeletbouw in de late 18de eeuw versteend, aangepast en verfraaid. De oorspronkelijke houten draagstructuur is gedeeltelijk bewaard en vormt een materiële getuige van houtbouw, typerend voor de laat-middeleeuwse architecturale en stedenbouwkundige ontwikkeling.

De gevel wordt ter hoogte van de kelderkamer gekenmerkt door fraaie en intact bewaarde hardstenen vensteromlijstingen met rococo-inslag.

Interieurhistorisch waardevolle laat-18de-eeuwse schouwmantel in “Noir belge”.

Huis zgn. “den Ingel” / Voormalige Gildenhuis van de Schermers, gelegen Guldenstraat nr. 27 te Mechelen

De **historische** waarde en de architectuurhistorische waarde worden als volgt omschreven: Het huis, eertlang genaamd “de Ingel” omvat een kern van een laat-13de-eeuwse burcht, uitgebreid in de 14de eeuw, toen bekend als de zogenaamde “Couderborg”, gelegen aan de historische stedelijke hoofdstraat, Guldenstraat. Dit gebouwencomplex wordt vanaf het begin van de 15de eeuw opgedeeld in verschillende entiteiten. De “Ingel” kent vanaf het begin van de 16de eeuw een afzonderlijke bouwgeschiedenis als ambachtshuis van de Schippers en vanaf 1536 tot op het einde van het Ancien Régime als huis van het Schermersgild en vormt bijgevolg een materiële getuige van de laat-middeleeuwse stedelijke, corporatieve economie en maatschappij.

Bouwdelen, constructie- en interieurelementen vormen expliciete getuigen van opeenvolgende bouw- en verfraaiingscampagnes en de evoluerende gebruiksgeschiedenis: de overwelfde zaalkelder met stenen, polygonale kolommen, de massieve draagmuren, de sporenkappen en de moerbalkenroosteringen refereren naar de vroegste bouwfasen. Het achterhuis bevat tal van 17de-eeuwse interieur- en gevelelementen. Het indrukwekkende, gaaf bewaarde en kwalitatief hoogstaande rococostucplafond van de Gildenzaal, 1765 gedateerd en in opdracht van de Schermers uitgevoerd door Jan Copenol geldt als een interieurhistorisch bijzonder waardevolle plafonddecoratie.

De **wetenschappelijke** waarde wordt als volgt omschreven:

Als kern van een 13de-eeuwse burcht, waarvan de bewaarde en geïntegreerde constructieve onderdelen van documentaire waarde zijn voor de studie en de kennis van de 13de- en 14de-eeuwse stenen architectuur in stedelijke context. In het bijzonder vormen de massieve muurpartijen, de overwelfde zaalkelder, de houtstructuren waaronder moerbalkenroosteringen en sporenkappen waardevolle onderzoeksobjecten op het vlak van materiaalgebruik, constructiewijzen en afwerking, alsook m.b.t. grondplan, opbouw en organisatie van de binnenruimte.

Het algemene belang van deze lijst wordt tevens gemotiveerd op grond van de historische betekenis van deze straat, als deel van één van de oudste straatassen, gelegen in de prestedelijke ontwikkelingskern van de Dijlestad en als deel van de hoofdstraat tijdens de 13de-eeuwse bloeiperiode van Mechelen als polyfunctionele marktstad. Uit deze laatste fase werden een aantal kernen bewaard, die enerzijds materiële restanten vormen van een vrij vroege stadsgeschiedenis en anderzijds getuigen van een uitzonderlijk historische en wetenschappelijk documentaire waarde op materieel-technisch vlak.

Tevens vormt deze lijst een uitbreiding, een actualisering van het bestaande beschermd patrimonium aan de Guldenstraat. Deze laatste beschermingen werden bijna uitsluitend gemotiveerd op basis van de architectuurhistorische kwaliteiten van de gevelpartij. Voor deze selectie werd uitgegaan van “de geschiedenis achter de façade”; de oudere bouwstructuren en de waardevolle interieurelementen die zich achter de bestaande, dikwijls in recentere perioden verminkte gevels verbergen. De individuele beschermingsvoorstellen zijn dan ook voornamelijk gemotiveerd op basis van een prospectie van bouwstructuur en interieur. De bouwhistorische, –archeologische kwaliteiten, de wetenschappelijke en historische betekenis, alsook de authenticiteitswaarde, de gaafheid van de bouwstructuren, gelden hierbij als belangrijke selectiecriteria (cf. individuele beschrijvingen).

Het beschermingsvoorstel van deze panden als monument beoogt het behoud en de revaluatie van de bewaarde middeleeuwse en laat-middeleeuwse structuren en kernen, de historische interieurs, de achterbouwen alsook de waardevolle 18de-eeuwse façades en wil een aanzet zijn voor verder wetenschappelijk onderzoek.

Art. 3. Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

- A. De beschikkingen van het besluit van de Vlaamse regering van 17 november 1993 tot bepaling van de algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten (Belgisch Staatsblad 10 maart 1994).

Brussel, 15-04-2002

Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden,
Ambtenarenzaken en Buitenlands Beleid,

Paul VAN GREMBERGEN